

Araf'ta bir aşk

Murat Morova'nın "Ah Minel Aşk - ı Memnu" adlı yeni sergisi sanatçının kaligrafik resimlerinden oluşuyor. Morova, Doğu'nun estetiğini bugünün sanatına dönüştüren yapıtlarında, geçmişin ikonografisiyle şimdinin dilini kuruyor.

DERYA YÜCEL fderya@tnn.net

EFLATUN, aşkı 'doğumsuz, ölümsüz, artmaz, eksilmez bir güzellik' olarak tanımlar. Platon'un aşk hakkındaki bu düşünceleri Doğu düşünürlerini de etkiler, tasavvufun özünde zaten varolan 'aşkın yüceliği' fikrini ortaya çıkarır. Yüzyıllar boyu tartışılan bu fikir, aşka mutlak güzelliği aramak ve ona göre tavır geliştirmek zorunluluğunu ortaya koyar. Platonik (Eflatunî) aşk olarak bildiğimiz bu anlayış, geçici güzelliklere değil, gü-

zellik idea'sına, salt güzelliğe duyulan aşkın ifadesidir. Divan şiirinde de sözü edilen 'aşk' kavramı, bir tür neo-platonizm felsefesine yönelir. Doğu'da aşk, cismani aşktan ruhani aşka, mecazi aşktan ilahi aşka, bedensel aşktan platonik aşka, pek çok yorum getirilerek açıklanır ve anlatılır. Her aşkın dünyayla ve nesnesiyle ilişkilendirme biçimi biriciktir. Her aşk, özel ve kimsesizdir. Her aşk, göze aldıklarının bir toplamıdır. Murat Mo-

rova'nın desenlerinde izlediğimiz 'aşk' ise reddedilen bir dili öğrenme, anlama ve bir cüret etme olarak görülebilir.

Doğu'nun gizemi ve kaligrafisi

"Öldüren / yakan, yasak aşk" olarak çevirebileceğimiz "Ah Minel Aşk - ı Memnu" adını verdiği sergisinde Murat Morova, klasik estetik ve dil ile bugünün estetiği ve dili arasında bir köprü kuruyor. Erotizm ve aşkın iktidarla ilişkisini geleneksel formlarla irdeliyor. Bu sergide Morova, Doğu düşüncesinin ve sanatının gizemini içinde barındıran hat sanatı ve kaligrafiyi, figüratif bir desen anlayışıyla sunuyor. Sanatçı, kaligrafinin çizgisel özgürlüğünü ve mistik havasını, anlatımın güçlendirilmesinde kullanıyor. Hat sanatında 'karalama ve meşk' adı verilen biçimi çağrıştıran bu desenlerle, iç içe girmiş harfleri figüre dönüştürüyor. Desenlerde, iki boyutlu figürlerin mekanı yok. Mekan duygusunun olmayışı bize zamanla ilgili ipuçları da vermiyor. Zamanın ve mekanın olmadığı bu gerilimli aşk sahneleri, 'aşk'ı her coğrafyaya özgü bir kesişim noktası olarak ortaya koyuyor.

Şizofrenik kopmalar

1980'li yılların ortasında sanat üretimine başlayan Murat Morova, önceleri tek bir figür üzerine desenler ve resimler yaptı. Bu desenler, sonrasında onu gelenek ve modernizm arasındaki geçişleri incelemeye yöneltti. Sanatçının, yaşama egemen olan söylemlerin arkasındaki gerçekleri arayışı soyut resim ve kolajlarda biçim kazandı. Doğu kültüründen referanslarla ürettiği yapıtlarını, günümüz sanatının sorgulayıcı tavrıyla bir-

leştiren sanatçı, kendi deyişleriyle 'geleneksel toplumlardaki şizofrenik kopmalara' Doğu sanatının estetiğini bugünün sanatına dönüştürerek işaret ediyor.

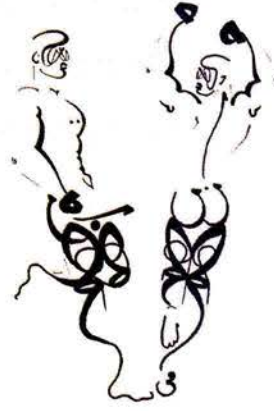
Sanatçının, "Remz", "Nafile Yazılar", "Yalan Dünya", "Uryan", "Dil+Suret", "Dem Bu Dem" gibi geleneksel formları çağdaş sanata dönüştürdüğü işlerinin yanı sıra, 49. Venedik Bienali'nde sergilediği "İtirlı Bahçe", "Minimal/Maximal", "Ruh ve Beden için Çoğaltmalar" ve "Bellekten Modernliğe" adlı grup sergileri; Buenos Aires, Paris, Kopenhag ve Yunanistan'da açtığı uluslararası çapta önemli sergileri de var.

Sanatın insanla söyleşisi

Yapıtları, insanın kendine, yaşadığı karışıklıklara bakmayı öğrenmesiyle ilgili olan Morova, altkültürün, sistem dışı olanın, siyasal, cinsel açıdan başka sayılanın manifestolarını, geçmiş ve bugünün öğeleriyle birleştiriyor. Bu öğeler için geleneksel olanla post-modern'in hesaplaşması diyebiliriz. Galeri Nev'de izleyebileceğimiz "Ah Minel Aşk - ı Memnu" adını verdiği kaligrafik desenlerinden oluşan serisinde, bedensel zevklere haz veren öğelerin arkasında cinsel baskı gizleniyor. Sanatçı "İnsanın güçlü ve zayıf yanları, felsefi endişeleri, ahlaki kaygıları ve dini hassasiyetleri ile yüzleştiren / yüzüstüleştirilen bir olgudur aşk," diyor ve aşka, bu coğrafyadan bir çizgi diliyle bakıyor. Morova'nın desenlerindeki ifade arılığı, anlatımın özgünlüğü, estetik safılığı ve arınmışlığı, tutkuyu somutlaştıran coşku olarak okunuyor ve insanın tarihi ile sürdürdüğü kişisel bir söyleşi olarak önümüze seriliyor.■

Bitiş Tarihi: 31 Aralık 2004

Galeri Nev (0212) 231 67 63

Murat Morova'nın kaligrafik desenlerinden oluşan serisinde, bedensel zevklere haz veren öğelerin arkasında cinsel baskı gizleniyor.